

Handläggare

Anna Johansson

VA-chef

Teknik- och serviceförvaltningen

Enköpings kommuns framtida dricksvattenförsörjning

Förslag till beslut

Tekniska nämnden beslutar att:

1. Upphäva tidigare beslut 2018-05-17 TN § 44 att kommunens dricksvattenförsörjning baseras på en kombination av, inom
2. kommunen befintliga, grundvattenresurser, samt överfört dricksvatten från Västerås.
3. Upphäva samarbetsavtalet Planering, projektering och genomförande av ny dricksvattenförsörjning för Enköpings kommun med Mälarenergi AB, i enlighet med bilaga Överenskommelse om uppsägning av samarbetsavtal, 2025-09-03.
4. Uppdra åt verksamhetschef för Vatten och avlopp att underteckna överenskommelse om uppsägning av samarbetsavtal med Mälarenergi AB.
5. Anta VA-verksamhetens beslutsunderlag Hållbar dricksvattenförsörjning, daterad 2025-09-01, som ersätter tidigare beslut av projektdirektiv, 2018-10-18 TN § 76.
6. Beslutspunkt 1, 2, 3 och 4 gäller under förutsättning att kommunstyrelsen beslutar godkänna nytt startbeslut för planering och projektering inom projektet Hållbar dricksvattenförsörjning för Enköpings kommun.

Tekniska nämnden föreslår kommunstyrelsen besluta att:

1. Godkänna ny preliminär investeringsbudget för projektet Hållbar dricksvattenförsörjning för Enköpings kommun, i enlighet med Investeringskalkyl, 2025-09-01.

2. Godkänna startbeslut för planering och projektering inom projektet Hållbar dricksvattenförsörjning för Enköpings kommun, i enlighet med Investeringskalkyl 2025-09-01, som ersätter tidigare beslut 2023-05-09 KS § 117.

Beskrivning av ärendet

För Enköpings kommun, dess invånare, VA-kollektivets kunder och för kommunens framtida utveckling, är ett dricksvatten av god kvalitet och kvantitet, samt med möjlighet till redundans, avgörande.

Kommunfullmäktige informerades 2016 att kommunens dricksvattenförsörjning på sikt, helt eller delvis, baseras på överföring av dricksvatten från extern producent. Utifrån detta skedde fortsatta utredningar. Tekniska nämnden tog sedan 2018 beslut att Enköpings dricksvattenförsörjning ska bestå av överfört dricksvatten från Mälarenergi AB (556448-9150) samt egna grundvattenresurser. När beslutet 2018 fattades fanns också strävan efter att, genom samarbetet med Mälarenergi AB, säkra en reservvattenresurs för Enköpings kommun. Efter förstudien beslutade tekniska nämnden 2021 att Enköpings dricksvattenförsörjning skall bestå till 50% av överfört dricksvatten från Mälarenergi AB och till 50% av egna dricksvattenresurser. Utifrån dessa förutsättningar har sedan startbeslut för planering och projektering för investeringsprojektet Ny dricksvattenförsörjning fattats av kommunstyrelsen år 2023.

Sedan kommunstyrelsens beslut år 2023, har förutsättningar gällande kvalitet, kapacitet, tid och ekonomi ändrats. Nya utmaningar har uppkommit, så som nytt världsläge, PFAS-ämnen i Västeråsvattnet och framtida uranproblematik i en av vattentäkterna i Enköpings kommun. Nya möjligheter har också uppkommit, vilket medför behov att se över tidigare tagna beslut, se PM, Nya förutsättningar gällande Enköpings framtida dricksvattenförsörjning, 2025-09-01.

Det finns idag ett avtal med Mälarenergi AB med tydlig gemensam målbild kring ledningsdragning där Mälarenergi AB ska förse Enköping med delar av kommunens dricksvattenbehov; "Samarbetsavtal – Planering, projektering och genomförande av ny dricksvattenförsörjning för Enköpings kommun".

De utredningar som startade, inom respektive organisation samt tillsammans, har under resans gång nya fakta tillkommit och hinder uppstått, som nu gör att ett samarbete mellan de båda VA-huvudmännen inte längre

är önskvärt eller möjligt, sett ur ett ekonomiskt, miljö- och tidsmässigt perspektiv. Utredningarna beskrivs i PM, Nya förutsättningar gällande Enköpings framtida dricksvattenförsörjning, 2025-09-01. Exempelvis föranleder den fördjupade studien av Enköpingsåsen av Sveriges geologiska undersökning (SGU) under 2025, att åsen består av två separata akvifärer, utan kommunikering. Detta innebär att Enköpings vattenförsörjning består av två av varandra oberoende grundvattentäkter idag och kan därför agera reservvattentäkt åt varandra. Kraftigt sänkta riktvärden för PFAS börjar gälla från och med 1 januari 2026. Trots att Mälarenergi AB:s dricksvatten idag har halter långt under de riktvärden som finns idag, vet Mälarenergi AB att huvudvattentäktens halter av PFAS-ämnen kommer att överskrida kommande gränsvärde. Detta är också exempel på ändrade förutsättningar för samarbetet och projektet.

Med hänsyn tagen till utförda utredningar och lagstiftningens krav sett både ur tid som kvalitet, dagens teknik och god långsiktig ekonomisk hushållning för VA-huvudmannen finns behov att förändra projektet för en ny dricksvattenförsörjning för kommunen. Utifrån förändrade förutsättningar för projektet finns behov att ersätta beslut tagna under 2023 om investeringsbudgeten för planering och projektering, beslut Startbeslut för planering och projektering för ny dricksvattenförsörjning för Enköpings kommun, 2023-05-09 KS § 117. Nya förutsättningar medför justerad investeringsbudget för planering och projektering samt uppdaterad totalt investeringsbudget för projektet, se investeringskalkyl.

Genomförandebeslut för de olika delprojekt för detta projekt kommer att fattas genom separata beslut, då delprojekten har egna tidplaner.

Ärendets beredning

Beredning av ärendet har skett igenom projektets styrgrupp på förvaltningen och även genom den gemensamma styrgruppen med Mälarenergi.

Det har även skett dialog med kommunledningsförvaltningen kopplat till beredning av ärendet och kommunens budgetprocess samt juridiskt stöd.

Skriv förvaltningens namn här bedömning

Förutsättningen för lagstiftning, ekonomi, teknik, tidplan och kvalitet har förändrats jämfört förutsättningar vid beslut 2018. Exempelvis föranleder den

nu konstaterade möjligheten att Enköpings kommun själva kan tillgodose behovet av en reservvattenresurs, grund för översyn av tidigare beslut.

Med anledning av ovanstående är båda parter, Enköpings kommun och Mälarenergi AB, överens i tjänstepersonsorganisationerna att avsluta samarbetet och föreslå beslutsfattare att säga upp samarbetsavtalet. Detta, är båda tjänstepersonsorganisationerna tydliga med, hindrar inte framtida samarbeten i andra eller liknande frågor.

Med den nya kunskap som förvaltningen genom utredningar och samarbeten har idag, leder det till den samlade bedömningen att behov finns av nytt inriktningsbeslut och att investeringsbudgeten bör justeras.

Effekt- och projektmål för projektet Hållbar dricksvattenförsörjning kan fortsatt nås inom samma tidsram, men med enklare tekniska lösningar, minskad investeringsbudget, lägre driftskostnad, mindre risktagande kring ekonomisk situation (osäkra brukningsavgifter som kund till Mälarenergi AB), bibehållen redundans men med större rådighet, större rådighet också totalt sett över dricksvattenförsörjningen, samt med ökad kvalitet och kvantitet.

Ändrade förutsättningar och nya möjligheter, enligt PM, Nya förutsättningar gällande Enköpings framtida dricksvattenförsörjning, 2025-09-01, konstateras. Med det som faktum och slutsatser från både Mälarenergi AB:s och Enköpings kommuns planeringsfas, inom respektive organisation och gemensamt, gör att överenskommet samarbete mellan de båda VA-huvudmännen inte längre är önskvärt eller möjligt, sett ur ett ekonomiskt, miljö- och tidsmässigt perspektiv.

Med den kunskap som nu finns inom förvaltningen har detta tjänsteutlåtande tagits fram för att skapa ett nytt, anpassat, projekt för Hållbar dricksvattenförsörjning för Enköpings kommun med stor hänsyn tagen till lagstiftningens krav sett både ur tid som kvalitet, dagens teknik och god långsiktig ekonomisk hushållning för VA-huvudmännen.

Ekonomiska konsekvenser

De ekonomiska förutsättningarna som Enköpings kommun hade som underlag vid tidigare beslut om investeringskalkyl och vid tecknandet av samarbetsavtalet med Mälarenergi AB har helt förändrats. VA-kollektivet står inför stora investeringar under en kommande 10-årsperiod till följd av kommunens tillväxtmål, ökade lagkrav, ändrat världsläge samt betydande

underhållsskuld. Genom nya beslut för projektet Hållbar dricksvattenförsörjning med förändrad omfattning, men med bibehållen målpuppfyllnad kan både investeringsutgifter och framtida driftkostnader minskas. Det innebär därmed lägre höjningar av VA-taxan jämfört med tidigare beslutat projekt.

Utredning och säkerställande av slutliga kalkyler för investeringsutgifter och driftskostnader genomförs inför respektive delprojekts genomförandebeslut. I och med att detta beslut innebär förändrade förutsättningar för projektet kommer projektet under planeringsfasen att fortsätta utreda investeringsutgifterna och kommande påverkan på driftskostnaderna. Det är en processindustri, det vill säga en automatiserad och avancerad teknik och utrustning som används för att effektivisera produktionen och minimera kostnader. Därav behöver projektet arbeta mer med driftkalkyler under planeringsfasen då vägval kommer påverka driftskostnaderna.

Förändringen av projektets investeringsbudget kommer att justeras i kommande års budgetprocess.

Som en följd av det, ömsesidiga, uppsägandet av avtalet med Mälarenergi AB, kommer de upparbetade investeringsutgifter från planeringen av ledningar från Mälarenergi på 1,0 miljoner kronor bokas om från investeringsbudget till driftskostnad i enlighet med god redovisningssed.

Om projektet inte genomförs kommer investeringsutgiften som arbetas upp för planering och projektering att överföras till VA-verksamhetens driftsredovisning och påverka det årets resultat negativt.

Sociala eller miljömässiga konsekvenser

I och med förslag till förändrad inriktning för projektet behöver konsekvenser av både det färdiga projektet i sin helhet, de fyra delprojekten, samt förändringen av inriktning redovisas.

Konsekvenser av det färdiga projektet i sin helhet

Miljömässiga:

- Förslaget till Hållbar dricksvattenförsörjning för Enköpings kommun har i klimatanalysen visat sig vara väl anpassad för eventuella framtida klimatförändringar. Dels på grund av att noga övervakning

finns på plats, men också att grundvattentäkter har en större tålighet för klimatförändringar än ytvattentäkter.

- Efter projektets genomförande kommer Enköpings kommun att ha ett dricksvatten av god kvalitet. Uranhalterna kommer ligga under gränsvärdena. Tidigare tetrakloretylenföreningar vid en vattentäkt är redan nu under gränsvärdena. Avseende vattnets hårdhet kommer de nya reningsprocesserna i de uppdaterade vattenverken förbättra situationen.
- Efter att samarbetsavtalet tecknades har nya riktvärden för PFAS lagstiftats. Enköpings kommuns dricksvatten får en lägre klimatpåverkan genom leverans av grundvatten från egna täkter, än genom leveransen av dricksvatten från Mälarenergi AB som kräver klimatpåverkande reningsåtgärder på grund av PFAS i råvattnet.

Sociala:

- Enligt befintliga vattendomar för Enköpings två grundvattentäkter finns tillräcklig mängd dricksvatten under många år framåt, minst till år 2070. Det finns även marginal för oväntade händelser såsom kraftigare befolkningsökningar och exploateringar.

Konsekvenser av förändrad inriktning

Miljömässiga:

- I nu liggande förslag till beslut, utan formellt samarbete med Mälarenergi AB, innebär den föreslagna förändringen en betydande minskad klimatpåverkan och resursanvändning för utebliven nybyggnation av nytt vattenverk för blandning av ingående vatten.
- Utöver den positiva miljökonsekvens som utebliven byggnation innebär skulle även driften av detta nya vattenverk varit en stor energi- och kemikalieförbrukare. Den minskade energi- och kemikalieanvändningen utgör även det en positiv miljökonsekvens.
- Den minskade byggnationen, av både lång ledning från Västerås samt nytt vattenverk, hade även i högre grad påverkan på markanvändningen och den biologiska mångfalden än den lösning som nu presenteras.
- Då Mälarenergis AB:s dricksvattenproduktion har utmaningar med förhöjda PFAS-halter och planerar för en rening av detta, hade ett samarbete med ökat uttag i Västerås vattentäkter, inneburit ökade volymer som kräver rening av PFAS. Att dessa volymer nu inte tas

upp för transport till Enköping ger minskad energi- och resursanvändning i regionen.

- Att basera Enköpings nya dricksvattenförsörjning på två grundvattentäkter än att till 50 procent även inkludera en ytvattentäkt (Mälarenergi AB) bedöms minska behovet av klimatanpassningar.

Sociala:

- Utifrån det oroliga och förändrade världsläget sätts större fokus idag, än när tidigare beslut om ny dricksvattenförsörjning togs, på självförsörjning och rådgivet över sina egna nyttigheter. Med enbart dricksvattenförsörjning från täkter med full kommunal rådgivet minskar sårbarheten i kris. Utlåtande från säkerhetsexpertis gör gällande att detta är fördelaktigt ur ett civilförsvarsperspektiv.

Beslutsunderlag

Följande handlingar har legat till grund för beslutet:

- Tjänsteskrivelse, 2025-09-01
- Verksamhetens beslutsunderlag (VBU), Hållbar dricksvattenförsörjning, 2025-09-01
- Investeringskalkyl, 2025-09-01
- PM, Nya förutsättningar gällande Enköpings framtida dricksvattenförsörjning, 2025-09-01
- Överenskommelse om uppsägning av samarbetsavtal, 2025-09-03
- Tidigare beslut, Startbeslut för planering och projektering för ny dricksvattenförsörjning för Enköpings kommun, 2023-05-29 KS § 117
- Tidigare beslut, Startbeslut för planering och projektering för ny dricksvattenförsörjning för Enköpings kommun, 2023-03-23 TN § 33
- Tidigare beslut, Inriktningsbeslut för Enköpings framtida dricksvattenförsörjning, 2021-05-19 TN § 63
- Tidigare beslut, Projektdirektiv för ny dricksvattenförsörjning för Enköpings kommun, 2018-10-18 TN § 76
- Tidigare beslut, Inriktningsbeslut om framtida dricksvattenförsörjning för Enköpings kommun, TN 2018-05-17 § 44
- Tidigare beslut, Samverkan mellan Enköping och Västerås inom VA-området, 2017-03-13 KF § 44
- Tidigare beslut, Utredning om samverkan med Västerås inom VA-området, 2016-11-17 TN § 65

Ansvariga tjänstepersoner

Tjänsteskrivelse är fastställd av följande:

- Anna Sjödin, Förvaltningschef

Sändlista

Beslutet skickas till:

- Kommunstyrelsen, för åtgärd
- Mälarenergi AB, för kännedom
- Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen, för kännedom